

Nemuset sekat představení jako Baťa cvičky

Rozhovor s autorským režisérem, scenáristou, absolventem KALD DAMU, polovinou tvůrčího dua Janek & Natálka, polovinou uměleckého vedení Divadla NoD, jedním z kmenových režisérů Jihočeského divadla a frontmanem Minikapely Jankem Lesákem.

Jak ses vlastně dostal k divadlu?

V divadle jsem vyrostl. Moje máma hrála v chebském divadle. Mě neměl kdo hlídat, a tak jsem čuměl na zkoušky a už jsem se toho nikdy nezbavil. Nakonec jsem šel hned po maturitě studovat režii na DAMU na katedru alternativního a loutkového divadla. Režiovat jsem začal ještě než jsem dokončil školu. Úplně první představení jsem však dělal se svými kamarády z gymnasia. Udělal jsem si divadlo ze spolužáků. Pak na DAMU, kdy už jsem měl divadlo jako profesi a nechtělo se mi to samé dělat i ve volném čase, jsme si postavili kapelu. Divadlo je tedy práce přes den a kapela je práce v noci.

V současné době působíš v divadle NoD. Dá se tím uživit?

Nějaké veřejné peníze máme, ale základy s tím neuděláš. Je to tak na to, aby v daném prostoru mohlo něco existovat.

Na to, co děláš, existují skvělé reference.

Tak to jsi slyšel správně.

Slyšel jsem o představení „Městečko Palermo usíná.“

Hned po škole jsem nastoupil do Jihočeského divadla jako kmenový režisér Malého divadla. Přál jsem si tehdy nějaké malé divadlo, kde bych mohl zůstat a nemusel lítat z města do města. A právě s jihočeským Malým divadlem jsme vytvořili projekt, který se jmenoval GAME. S Natálkou Preslovou máme rádi hry. Už tehdy to bylo Městečko Palermo, jen v době, kdy se dělaly plakáty, anotace a prodávaly vstupenky, jsme to ještě nevěděli.

Byl to velký projekt?

Domluvili jsme se s Dopravním podnikem Českých Budějovic. Půjčili nám halu za městem, ve které opravují autobusy. V té hale jsme postavili velkou maketu městečka Palerma, ve které se dalo pohybovat jako ve skutečném městě. Do banky sis chodil půjčovat, do hospody napít a podobně. V té době jsme začali pracovat na představení, které vidíš pohledem jedné z postav. Existují příběhy a témata, které úplně nepochopíš, když se na to jenom koukáš. Občas musíš být v kůži toho člověka. Spojili jsme divadlo s LARPem (z anglického Live Action Role Play) a když jsme hledali, jakou má představení mít formu a jak by to celé mohlo vypadat – něco na pomezí hry a divadla – zjistili jsme, že základní zápletkou, že jeden z vás je vrah, je vlastně docela super věc.

Kolik diváků se mohlo tohoto představení účastnit?

Okolo čtyřiceti diváků a zároveň hráčů. Každý dostal nějakou unikátní postavu se svým základním příběhem a cílem, který se snaží během hry splnit. A společným cílem bylo odhalení vraha. Protože tam každou noc někdo zařval. Klíč byl v tom, že jsme vytvořili městečko, kde každý přes své osobní problémy zapomněl na to, že existuje i problém společný.

Vrah byl herec nebo divák?

Tehdy to byl herec. Odehráli jsme asi čtyřicet repríz a postupně tak vyčerpali množství diváků pro podobný typ divadla. Po čase jsme se s Natálkou heclli, že bychom to s tím, co již o této formě divadla víme, zkusili upgradovat a vytvořit to i pro NoD.

Tam asi není hala na opravu autobusů...

Kdepak, to je úplně nové představení. Princip zůstal stejný, ale je postavený na jiných základech.

A je to pro trochu víc diváků. Každý nich má však stále možnost ovlivňovat, co se při představení děje.

Podobný typ divadla asi v Česku nikdo nedělá. Bylo od koho se učit?

Ne. Dokonce jsme tehdy nenašli inspiraci ani v zahraničí, ale možná jsme jen blbě hledali.

Ríká se o vás, že děláte divadla, o kterých se tvrdí, že nejdou realizovat...

Jednou jsme zkusili odvyprávět inscenaci s neviditelným hlavním hrdinou. Takovým, kterého by diváci viděli až na děkovačce. Bylo to o těch neviditelných lidech, kterých si nikdo nevšímá a nepamatuje si je, i když se stokrát seznamují.

To je myslím dost správný příklad, pro to, co nejde.

Udělal jsem to jako „Live Cinema“. Jednoho herce jsme oblékli do greenscreenu (zelené pozadí). Takže tam běhal a animoval věci a my jsme jej z toho filmu prostě vyklíčkovali ven. Takže vlastně koukáš na film, ve kterém chybí. Vidíš ale například, jak si tužka sama píše do deníku. Máme tenhle typ výzev s Natálkou rádi, protože si myslíme, že překážka je nejlepší dárek, co můžeš dostat. Kdybych měl svobodu v tom, že si mohu dělat, co chci, tak první, co udělám je, že si ji trochu omezím. Postavím si doprostřed fakt debilní mantáky, aby to něco způsobilo.

Natálii Preslovou zmiňuješ každou chvíli. Jak jste se vlastně dali dohromady?

Už v době, kdy jsme oba studovali. Ona divadelní vědu a já režii. Mí pedagogové mi vždycky říkali, že je velmi důležité mít dramaturga. Když jsou lidi dva, že je to lepší. A já žádného dramaturga, s kterým bych si rozuměl, neměl. Tak jsem si ho „vyrobil“ z Natálky, která si tehdy myslela, že bude divadelní vědec a praxí dost pohrdala. Dneska si dělá srandu z těch vědců. A už bez sebe nedáme ani ránu.

Jaká další nemožná mise tě čeká v nejbližší době?

Právě teď mi přijde nemožné se divadlem uživit. Můj další projekt je tedy o tom, jak to udělat, abychom nemuseli žít takovým způsobem, jakým žijeme. Do padesáti ve spolubydlení se třemi dalšími lidmi. Z ruky do huby a s nulou na konci měsíce. Začal jsem tím, že jsem po devíti letech odešel

pokračování na straně 2

pokračování ze strany 1

z Jihočeského divadla a vlastně jsem byl chvíli připravený odejít od divadla úplně. Naštěstí jsem začal nadávat poměrně nahlas a bavit se o tom s lidmi. Otevřela se tak spousta potřebných témat a například i ředitel NoD nám hodně pomohl. Vymysleli jsme řešení, jak to udělat, abychom s Natálkou mohli být jenom tam a dělat divadlo tak, jak si myslíme, že je to správné. Být na jednom místě a starat se o něco pořádně a naplno. Dělat méně a lépe.

Co říkáš na české divadlo tak, jak leží a běží?

Trošku se o ně bojím. Ale o to amatérské vlastně ne. Tam výše zmíněné téma není tak důležité. Ovšem v mých kulisách profesionálního divadla se už delší dobu bavíme o tom, kdo od divadla odešel, kdo to plánuje, jak lidi padají na hubu, jak mají zlomeniny z únavy, jak kolabují a končí na JIP. Není to vůbec nic výjimečného. Myslím, že toho děláme pětkrát tolik, než bychom všichni měli.

A proč není v divadle možné dobře zaplatit jeho zaměstnance?

Jde o určitou kombinaci tradice, vývoje světa a stagnujícího vývoje divadla. Odpověď na tuhle otázku hledáme všichni. Mám pocit, že máme socialistický systém divadla v kapitalistických podmínkách. A možná to není ani tak o obsahu, jako o formě. Teď jsem řadu let přejížděl mezi příspěvkovou organizací Jihočeského divadla a nezávislým divadlem NoD. Dělal jsem stejně velké projekty, jen v jednom divadle nás na to bylo pět a v druhém třicet pět. A v obou případech jsme z toho nic moc neměli a muselo to být velmi rychle hotovo. Mám pocit, že bychom měli dělat méně a lépe. A za víc peněz.

Dobře. Jak tedy vidíš svoji budoucnost?

Já bych si strašně přál mít malou dílničku, kde si budu něco kutat se dřevem, dělat nějaké řemeslo. A u kutání dřeva budu s Natálkou vymýšlet velké vysněné projekty, které nejsou o tom, kolik přijde lidí. To je mi vlastně fuk. Už nemám ambice režisrovat v Národním a řídit zahájení olympiády. Už bych jenom chtěl přijít na to, jak to dělat ke své naprosté spokojenosti. Zatím je to zábavné, ale vím, že strop a možnosti jsou ještě někde jinde. Současné divadlo by mohlo vypadat tak, aby si z něho všichni sedli na zadek. A pak by mohli zajímat daleko větší množství lidí, než dneska zájímá. Moc bych chtěl přijít na to, jak to realizovat. Moci dělat opravdu dobrý projekt za rok, za dva a nemuset sekat představení jako Baťa cvičky.

Honzka Šoácha

Cesta k zamyšlení o našich národních hrdinech

Rozhovor s Hanou Mathasero-Rvou, ředitelkou D21

Divadelní skupinu D21 (někdejší Malé vinohradské divadlo) znám od doby jejich vzniku. Herecká skupina Vyšší odborné školy herecké pod vedením Václava Martince (a také Feng-yün Song a Antonie Hegerlikové) se rozhodla po studiu zůstat spolu a založit divadlo. Měli štěstí, v restituovaném domě na pražských Vinohradech jim otec ředitelky Hanky Mathauserové poskytl truhlářskou dílnu ve dvoře, kde vybudovali divadlo. Společně s Václavem Martinem vytvořili koncept, jehož cílem bylo „vychovat si diváky od nejmenších do dospělosti.“ I když mají většinou plno, a koncept stále funguje, divadlo je tak malé, že se bez dotací nemůže užívat. Zvláště dnes, kdy cena energií stoupla více než o 300%. Co s tím? Přitom umělecky soubor stále roste, a na divadelní mapě má své pevné místo. Do Hronova přijel s inspirativním představením Emil čili o Háchovi. S Hanou Mathauserovou jsme si povídaly po představení, kde hrála společně s Ivanou Machalovou slavnou dvojici V+W.

Letošní sezóna je pro vás velmi rozporuplná. Na jedné straně zažíváte vítězné pocity s představením Emil čili o Háchovi, které získalo hned několik ocenění (nejnověji Cenu Marka Ravenhilla za nejlepší inscenaci současné hry), na druhé straně jste nedostali grant, který je bytostně důležitý pro přežití souboru. Jak tuto situaci vnímáš ty osobně?

Myslím, že to jsou ty paradoxy. Vnímáme to jako výzvu. Máme ohromnou radost z toho, že jsou nějaké důvody k radosti a k tomu se snažíme neházet flintu do žita. Kdyby nebylo to vyvažování, bylo by strašně jednoduché říct: tudy cesta nevede a fakt není důvod, proč v tom setrvávat, proč se o něco snažit. Ale když má člověk důvod, když vidí, že jeho práci někdo oceňuje, a není tedy úplně zbytečná, tak se rozhodne vytrvat. I když to

znamená, že v současné situaci nás čeká nejméně půl rok bez honorářů, bez výplat. Takže se zamyšlíme nad tím, co udělat pro to, abychom nebyli oceňováni jen na úrovni umělecké, ale abychom byli zároveň vnímáni jako něco potřebného, co je nutné podporovat finančně. A věřím tomu, že když ta jedna věc zazáří, tak se k tomu přidá a sepne i ta druhá. Fakt se o to chce snažit a rozhodně nejsme zapšklí, a nemyslíme si, že nás někdo nemá rád. Jen si prostě myslíme, že musíme udělat víc, snažit se dokázat, že tady máme svoje místo.

Jak dlouho vlastně existujete? Chystáte v dnešní situaci nějaká opatření?

Je to devatenáct let, soubor jsme založili v srpnu 2003. Oslavili jsme tedy nedávno osmnácté narozeniny, seznali jsme, že už jsme dospělí, že bychom se měli ohlídnout za tím, co jsme udělali a začít se chovat odpovědně. Poté, co jsme se dlouho věnovali široké divácké základně od nejmenších až po dospělé, letos jsme seznali, že je čas opustit určitou diváckou základnu, ty úplně nejmenší, a přenechat ji těm, kdo to dělají dobře a věnují se tomu. My si ponecháme to, co jsme si vyzkoušeli díky projektu Evropské unie, kdy jsme hráli především pro vyšší stupeň základních škol a střední školy (ale samozřejmě budeme hrát i pro večerního diváka). Chceme se v tomto smyslu profilovat, díky projektu máme vytvořený velice dobrý základ pro to, jak to dělat, máme pracovní a metodické listy ke každému představení, máme velké množství pedagogů, kteří s námi komunikují. Myslím, že naše síť spolupracovníků je úplně jedinečná. Navíc je krásné, že ti pedagogové jsou našimi přáteli, jsou zapojeni v Klubu přátel divadla, chodí na večerní představení, podporují akce, které vůbec nesouvisí s těmi školními představeními. Večer po představení pak u skleničky debatujeme o tom, co děláme a co chceme dělat dál. Díky tomu věřím, že to má smysl. Touhle cestou chceme pokračovat a když odhodím skromnost, můžu říci, že zkušenosti v této oblasti máme ohromné a že bychom je rádi předávali a sdíleli s dalšími divadly, která se zabývají teenage divadlem, časem možná i na nějaké oficiální platformě. Zatím ale zůstáváme a komunikujeme na zcela neoficiální úrovni, což je nejen velmi příjemné, ale i přínosné.

Do Hronova jste přijeli s představením Emil čili o Háchovi. Tím jste výrazně nakousli politické téma. Chcete v tom nějakým způsobem pokračovat?

Určitě. Ale je nutno říci, že to nebyl Hácha, kdo nakousl politické téma. Už předtím jsme u nás v divadle volili témata, kam se promítala politická a společenská situace. Velice dobrým příkladem toho byl určitě Kryl aneb Zmrdivýchvstání zažít

Jirky Ondry, Jarryho Král Ubu nebo Havlova Audince. To byla představení, která vybízela ke společenské debatě. Strašně jsme si to užívali, a Hácha byl jenom takovým přirozeným pokračováním. Je pravda, že tato inscenace měla štěstí, že si jí všiml divadelní - a nejen divadelní - svět a že rozpoutal určitou diskusi. Už teď můžeme říci, že v sezóně 22-23, která ponese v D21 název Amputace srdce, budeme pokračovat ve spolupráci s Kubou Vašíčkem a Tomášem Jarkovským, budeme se věnovat období Mnichovské dohody, Beneše, Nečase. Bude to opět autorská inscenace, a pevně věříme, že bude stejně úspěšná jako Emil.

V souvislosti inscenací jste u vás ve dvoře udělali Háchovi sochu...

Je to busta. Náš dvůr, který je soukromým subjektem, nemá sice ve společenském prostoru takovou váhu, ale pro nás to má úplně stejný význam. Přejmenovali jsme to místo na Dvůr doktora Emila Háchy, kde nikdo nikoho nesoudí, dali jsme tam pamětní ceduli a Háchovu bustu, která je dílem scénografa inscenace Karla Čapka. Díky tomu, že se toho chytili zástupci z jeho rodiště Trhových Svin, stala se z toho neuvěřitelně příjemná společenská událost a následně jsme byli účastníky konference v Trhových Svinech o Emilu Háchovi. Pojmenováním našeho dvora jsme se symbolicky pokusili zlomit to prokletí, o kterém mluvíme v naší inscenaci - že po Masarykovi bylo dvacet let po pádu komunismu pojmenováno 277 ulic a náměstí, zatímco Hácha zůstává ve veřejném prostoru naprosto nepřítomen. Jsme tedy v tomto ohledu první, ale určitě nebudeme poslední.

Text napsal Tomáš Jarkovský jako autorskou záležitost, ale zajímalo by mě, nakolik jsou ty citáty autentické?

Autenticita původních textů je většinová, včetně toho, že Hácha měl přezdívku Havel. Tomáš Jarkovský se inspiroval ve velké míře knihou Víta Machálka Prezident lidskosti, což je neuvěřitelné dílo, které se zabývá životem a dílem doktora Emila Háchy od té doby, co byl vlastně osloven a než začala ta epizoda s jeho prezidentováním. To byl hlavní zdroj, ze kterého jsme čerpali, všechny pro-

jevy, které tam zaznívají, jsou absolutně autentickými přepisy jeho skutečných projevů. Stejně tak citace z doby, kdy končí jeho éra, i po jeho smrti, kdy se mnozí vyjadřovali k jeho životu a činům, jsou zcela autentické. A my je uvádíme i se jmény těch, kdo to řekli.

Jak jste přišli na nápad propojit téma s postavami Voskovce a Wericha?

Teď je asi třeba zmínit tu nejkontroverznější část, kdy zazní song Babička Mary. Ve chvíli, kdy si každý začne notovat a podupávat známou, skoro zlidovělou písničku, zazní nekompromisní text směřující k postavě doktora Emila Háchy: Hácha, dědeček Hácha, očička má krhavý, ručičky má krvavý. A běhá z toho mráz po zádech. Není to ovšem náš výmysl, ale skutečně autentický text, který Voskovec s Werichem interpretovali a dávali tím najevo svůj postoj a názor. Vyplyne z toho, že jejich postavy jsou do jisté míry obrazem a odrazem doby. Rozhodně není naším záměrem koholi soudit, ale je to cesta k tomu, aby si člověk ty věci uvědomil v kontextu doby. Že ne všichni, kdo se zdají být tím, kým se zdáli být, takovými byli. Je to určitě cesta k zamyšlení o našich národních hrdinech, a o tom, že i oni měli svůj politický názor, se kterým se nemusíme úplně ztotožňovat.

Jana Soprová

Sloupek

Příští rok to bude půl století od okamžiku, kdy se jistý pán jménem Olsson zastavil v bance vybrat větší množství hotovosti, aniž by v ní měl účet. Kupodivu se našel někdo, kdo i ve stavu jistého rozrušení dokázal srozumitelně vyslovit slovo Normalmstorg, takže švédská policie na náměstí toho jména dorazila překvapivě rychle.

Pan Olsson měl s policií již předchozí zkušenosti, konkrétněji bohaté a špatné, protože strážce zákona uvítal palbou. To pochopitelně přispělo k vzájemné nevraživosti a zatížilo komunikaci mezi samozvaným správcem banky a strážci jejího rychle vznikajícího obklíčení. Rozhovory byly vedeny sice bez přehnaných květnatostí a s minimem společenských frází, přesto ale nakonec trvaly stěží uvěřitelných sto třicet hodin. Šest dnů strávili v bance také čtyři rukojmí. Nevím tedy, jaká je vaše zkušenost s institucemi přepážkového typu, ale šest dnů už je hodně i na poštu Praha - Stodůlky.

Bylo by lze předpokládat, že sympatie oněch čtyř drobných strážatelů budou spíše na straně policie. Nakonec minimálně jeden byl jistě už skoro na řadě. Ti však, jak se nakonec ukázalo, fandili více panu Olssonovi. Policie pak scéně ještě přidala na dojemnosti notnou dávkou slzného plynu, načež se další dějství dramatu přesunulo do soudní síně a ve slovnících přibýlo heslo Stockholmský syndrom.

Zvláštní vztahy moci a sympatií vznikají také mezi divadelníky a diváky. Soubor zavře publikum často na několik hodin do temné místnosti a rozpoutá drama. Přítomní kritici míří na herce ostrými pohledy a dumají o vině a trestu. Platící zákazníci očekávají, že budou obslouženi ke své spokojenosti. Paní ve třetí řadě lituje, že si nedošla na toaletu, protože teď už se to tak docela nehodí.

Až celé ty manévry skončí, bude se soudit. Pak teprve vyplave napovrch, kdo byl zasažen, kdo a proč si poplakal, kdo je čí rukojmí, kdo tu má koho rád a komu přibýla diagnóza.

Stínový club

STÍNOVÝ CLUB #005

Dědicové nám nosí Jiráska

Vedoucího hronovské knihovny Marka Dvorského jsem zastihla na burze knih. Na odbytu tu prý šla poezie, která běžně stojí spíš na okraji zájmu místních čtenářů. Také knihovna, která nese jméno jednoho z hronovských spisovatelů, je místem festivalového dění.

Jaké akce v knihovně během Jiráskova Hronova organizujete?

Letošní Jiráskovky jsme začali tím, že přijel pan Hasan Zahirović. Každoročně tu pořádá vycházku a přednášku pro veřejnost. Dorazil, přestože je letos velice zaneprázdněný. Vždycky se s ním prochází významná místa. Začali jsme před knihovnou a skončili na hřbitově u hrobu Aloise Jiráska. Tam pan Zahirović povídal o složitém vztahu Karla Čapka a Aloise Jiráska. Zastavili jsme také ve mlýně, kde je teď výstava o Heleně Čapkové.

A co ještě mohou návštěvníci stihnout?

Organizujeme doprovodné akce pro děti. Včera byla první dílnička, dneska máme burzu, zítra (ve středu, 7. srpna) je v plánu sedmý ročník hronovského stopování pro rodiče s dětmi. Stezka povede Hronovem, půjde se podle fáborků a šipek. Na každém stanovišti bude nějaký úkol, čtení, křížovka. Ještě jedna dílnička bude ve čtvrtek od deseti do tří.

Půjčují si u vás knihy i návštěvníci festivalu?

Dřív k nám hodně chodili na internet. Jinak máme i tradiční čtenáře, kteří sem jezdí každý rok. Mají tu zařízení možnost jednorázových výpůjček. Prostě jim vystavíme dočasný průkaz. Vypůjčí si dvě, tři knížky, dívají se do průvodců nebo regionální literatury.

Hronovská knihovna nese jméno spisovatele Egona Hostovského, dostává se mu vedle Jiráska a bratrů Čapků pozornosti?

Možná i díky knihovně se o něm ví. Možná taky proto se v devadesátých letech rozhodlo knihovnu pojmenovat podle Hostovského, aby se to jméno dostalo trochu do povědomí. On měl smůlu, že byl disident, měl tady problémy. Po druhé světové válce se vrátil z exilu hrozně nadšený a hned dostal za uši. V roce 2013 jsme měli k jeho výročí velkou výstavu knih dovezených z Ameriky. Pravidelně nás navštěvuje Olga Castiellova, za to jsme rádi. Jeho knihy se ale půjčují spíš jako součást doporučené četby, protože málokterý čtenář, kromě fajnšmekrů, do toho jde.

Jak je to u čtenářů s oblibou Jiráskova díla?

Starší lidé se k němu vrací, ale každoročně bojujeme s tím, že jak starší generace odchází, dědicové nám nosí Jiráska. Tak ty knihy, které jsou očeně, vyměňujeme za novější.

Tanec není jen poezie

Jsou otázky, které se mi v hlavě převalovaly ještě dávno před zhlédnutím letošního bloku tance. Dnešní průvodní slovo Jiřího Lössla, vlídné, erudované a příjemné, tyto otázky ještě více rozvířilo. Nemohu se totiž zbavit dojmu, že je tanec dlouhodobě vnímán na Jiráskově Hronově jako cosi cizorodého, vyčnívajícího z programu festivalu. A tak si v úvodu svojí reflexe letošního tanečního odpoledne dovoluji tyto otázky vyslovit.

Může být tanec opravdu jen poezií a mají jeho diváci hledat především impresi a působení na emoce? Potřebují taneční choreografie „speciální zacházení“? Je třeba diváky připravovat, že uvidí něco jiného než divadlo, a i dívat by se na ně tedy měli jinak? Je potřeba tolik vysvětlovat?

Neponižujeme a neomezujeme tím některé choreografie a ve výsledku i tanec jako divadelní druh samotný? Cožpak nemůže tanec krom obrazu a impresie vytvořit a pracovat se situací, s příběhem, s tématem?

Nepůsobí snaha zkomfortnit divácký zážitek jako překážka plnému zapojení divákovy fantazie, skrze níž by si sám dotvořil obrazy, situace a příběhy? Máme se snažit divákovi ušlapávat cestu k diváckému zážitku, nebo mu umožnit, aby se o to postaral tanec sám?

Jasně odpovědi na tyto otázky nemám, ale rok od roku ve mně narůstá přesvědčení, že bychom se těmito otázkami měli zabývat. Určitě na platformě Jiráskova Hronova jako mezidruhovéh přehlídky. Určitě v době, kdy se v praxi (i té neprofesionální) divadelní druhy čím dál více prolínají a propojují.

Ale teď již k viděnému.

Letošní pětice bylo rozmanitá – choreograficky, hudebně i dynamikou.

Milým příslibem do budoucna byla (původně sólová) choreografie mladičké Violy Honzové *Schováni?*. Přes příjemné plynutí a uvolněnost v nenáročném hudbě by ale přece jen stálo za to zapracovat na dotaženosti jednotlivých pohybů, aby energie tanečnic z Ústí nad Orlicí mohla dopulsovat až do poslední řady Jiráskova divadla.

Příjemně a překvapivě lehce se s hudbou naopak velmi náročnou vyrovnal soubor ze ZUŠ Hronov v choreografii *Dialogy* Zuzany Zítkové. Hronovští dokázali nechat rozkvést potenciál hudby Miloslava Kabeláče do plejády čistých a jasných situací porozumění a míjení.

U choreografií Flash Dance Company z Jaroměře jsme si za roky, co se pravidelně objevují v programu Jiráskova Hronova, zvykli na výjimečnou dynamiku sršící energií. Lenka Halašová ale letos dokázala mnohem více. V perfektním dialogu s hudbou nám tanečníci na několikrát ukázali význam pojmu spolu. Ne skrze unisono, ne skrze uniformnost. Ale skrze individualitu. Na situacích, kdy někdo vykročí z davu, jde proti proudu. Na tom, jakým způ-

sobem ho celek, kolektiv, společnost přijímá zpět. Otevřeně, vlídně a věcně. Choreografie *Spolu* pro mne byla vrcholem tanečního bloku po stránce práce s tématem i využitím hudby Philipa Glasse.

I soubor ze ZUŠ Pardubice – Polabiny vsadil na současnou hudbu. Přes nasazení a technickou zdatnost ale choreografie *Jako fénix ustává* z *popela* Kateřiny Brožové plynula po povrchu Einaudiho hudby. Přestože tanečnicím nelze upřít vzájemné napojení a kompaktnost byla choreografie víc popisná a ilustrativní než živá a organická.

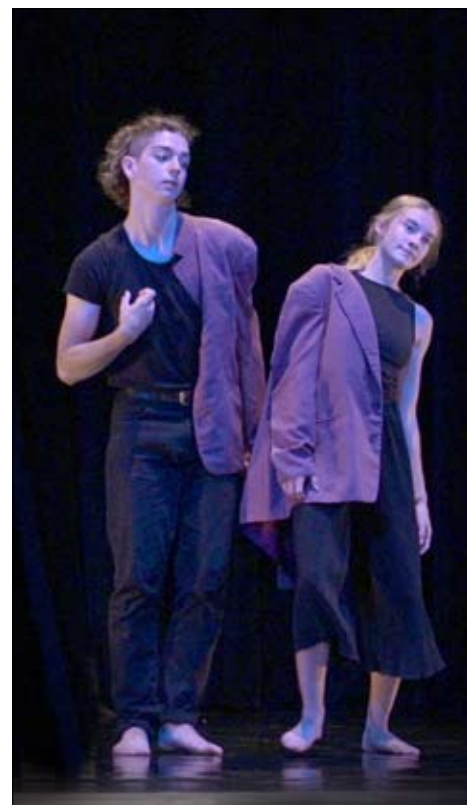
Za pozornost nepochybně stála choreografie Ludmily Rellichové a TS Magdalény Modlitba za svobodu. Jedná se (ostatně jako jsme od autorů zvyklí) o velmi náročný kus. Výrazná a pro taneční interpretaci nelehká hudba Luboše Fišera se snoubí se stejně nelehkým a závažným tématem celé choreografie. Tanečnice jsou technicky neobvykle vyspělé. Přesto ale choreografie funguje

nejlépe v těch chvílích, kdy je nejemněnější a nejvíce minimalistická (například v začátku třetí pasáže, kdy nepa-

trné a přesto výrazné trhané pohyby vícehlavého bzučícího houfu vytváří impozantní a čistý obraz). Právě v těch chvílích nevidíme ani ornamentální nadbytečné pohyby, ani přexponované výrazy ve tvářích tanečnic.

Z letošního tanečního bloku jsem odcházel spokojen, potěšen. Troufám si tvrdit, že nižší počet choreografií vůbec nebyl na škodu.

Jan Hniříčka

Znáte dobře místní čtenáře? Doporučujete lidem knihy na míru?

Na to tady máme speciální personál. Moje kolegyně Jana, jelikož na půjčovně tráví nejvíc času a pracuje tu už třicet let, lidi zná. Ví, co kdo čte, co má doporučit. No a pak je tady Lída, největší čtenář z nás všech v knihovně, od detektivek po romány. K ní chodí čtenáři pro radu. Já se taky někdy trefím.

Jak knihy organizujete? Opatrujete ve skladu nějaké staré tisky?

Vzácnější knihy půjčujeme prezenčně. Většina prezenčních věcí je v regionálním fondu. A pak máme skladové prostory. Ve volném výběru máme nějakých 22 000 svazků, zbytek je ve skladišti. Letos jsme hodně vyřazovali, teď máme celkově kolem 35 000 svazků.

Jak si Hronováci stojí ve včasné vracení knih? Posíláte hodně upomínek?

Když to srovnám s Náchodem, tak tady je to úplně paráda. Lidi knihy vracejí. Samozřejmě i u nás jsou nedobytné upomínky, ale je jich naprosté minimum. Při poslední revizi jsme měli z celého objemu ztrátu kolem 30 knih – za pět let. To je krásné číslo.

Nedávno jsem v jedné knize ze školní knihovny našla paměťovou kartu, nacházíte v knihách zapomenuté předměty často?

Asi dvakrát jsme našli peníze nebo je tam objevili čtenáři. Občas najdeme nějaký doklad nebo kartu z obchodu. Nejkurioznější byl asi štrůdl zalisovaný z knize.

Prozradíte na závěr vaši oblíbenou knihu od některého ze zdejších rodáků?

Od Čapka miluju hry, třeba R.U.R. a Matku. Super je taky Zahradníkův rok a Obyčejný život.

Veronika Matúšová

Podmínkou byla silná ženská hrdinka

Rozhovor se členy souboru Convivium, ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř

Kvůli covidu prošla vaše Viktorka docela významnými zákrutami, že?

Jarka Holasová: To ano. Začali jsme ji dělat, aby se Kája připravila na přijímačky. Měli jsme ji postavenou v nějakém základním rámci. Dozkoušeli jsme ji pár dní před lockdownem, dva měsíce jsme se neviděli, pak byly posunuté krajské přehlídky. Řekli jsme si, že tomu dáme šanci a chtěli jsme si tvar vyzkoušet před diváky. Zjistit, zda drží pohromadě. Udělali jsme premiéru, ale úplně se to nepodařilo. V sále seděli s mezerami mezi sebou diváci, roušky na obličejích. Vůbec ta interakce a komunikace mezi námi a diváky nemohla fungovat. Pak jsme ji měli hrát na Šrámkově Sobotce, ale nakonec nebylo nic. Řekli jsme si, no dobře, nechali to uležet. Odložili jsme to a vlastně druhá premiéra byla až za rok na Sobotce. Tam se to snad povedlo.

Neodradilo vás to?

Karolína Novotná: No, jak koho. Ale mě ne.

Jarka: Někoho to odradilo hodně. Ale vyčistili jsme si hlavu a po čase se nám z toho vyloupnul i konec, semklo se to. Pomohlo nám to, tak jsme se rozhodli přihlásit na přehlídku, chtěli jsme slyšet další reflexe.

A jak jste připadli zrovna na Viktorku?

Jarka: Podmínkou pro Káju bylo, že půjde o silnou ženskou hrdinku.

Hned na začátku vás napadla Viktorka? Nebo byly ve hře i jiné ženské hrdinky?

Jarka: Honzík navrhnul Ofélii.

Jan Trč: Ale jen na první dobrou.

Jarka: No, do Shakespeara jsme se pouštět nechtěli. Nejdřív to tedy byla Viktorka a pak se nám z toho vyloupila i Božena Němcová.

Všimnul jsem si, že se ráda se svými žáky pouštíte do folklóru. Čím vás fascinuje?

Jarka: Prospěje nám návrat ke kořenům. Trpím tím, jak lidi nekomunikují, nepovídají si. Věřím, že ve folklóru a slovesnosti důležité příběhy jsou a jsou to příběhy prověřené staletími. Myslím si, že když si to moji žáci aspoň trochu ochutnají, tak je to obohatí.

No a co vy mladí, jak vám to chutná?

Karolína: Moc nám to chutná. Jarka to umí dělat moc dobře a není to pro nás otrava. Aspoň pro mě to nikdy otrava nebyla.

Viktorka, Barunka z pětistovky a ti druzí

Inscenace inspirovaná příběhem Viktorky z *Babičky* a korespondencí Boženy Němcové původně vznikla ke kulatému spisovatelčinu výročí a řekl bych, že soubor Convivium ze ZUŠ F. A. Šporka z Jaroměře tím nadělil naší paní Boženě moc pěkný dárek k narozeninám.

Hned při vstupu do sálu dostává divák jasný signál, o čem a jak se bude hrát. Sedí se kolem kruhu, jenž je vyznačen trnovým proutím

a působí jako ostnatý drát, za který není dovoleno vstoupit a ze kterého se nesmí ani ven. Středobodem kruhu (a to doslova) je dívka, která se obléká do parádního kroje, mašlí se a kráší, občas si ještě vytáhne nějakou tu tretku z centrálního scénografického prvku – malované truhly. Pozvolna pak inscenátoři pouštějí diváka do příběhu skrze silnou atmosféru snad až jakéhosi rituálu, kdy si Viktorka vybírá svého nápadníka, zve k tanci mnoho mladých mužů z publika, avšak nikdy není spokojena. Až to konečně vypadá, že je s výběrem smířena, zjevuje se démon v podobě černého vojáka, který Viktorku pomalu přivádí k šílenství. Tedy fyzicky se voják neukáže. Je kdesi za obzorem, jeho temný stín vnímáme pouze díky vyděšenému pohledu hlavní hrdinky. Záhy se ale na scéně objevují další členové souboru, doposud uměle skryti v první řadě mezi diváky. Fungují buď jako další postavy z Viktorčina příběhu, ale především jako chór, veřejné mínění, které umí manipulovat, zle pomluvit, dráždit, kárat... Mohl by to ovšem být také vnitřní hlas Viktorčina svědomí, který ji časem dožene k tragickému konci. Velmi svěžím inscenačním řešením je také nevtíravé vtahování publika do děje, například když potměšilý chór nabádá diváky, aby se Viktorky zeptal na jednoho z nápadníků, nebo později, když diváky učí zpívat

hanlivou píseň na slavnou spisovatelku. Viktorce se podaří opustit kruh až v okamžiku, kdy jejímu trápení konec a herečka se zpět do arény vrací po chvíli jako Božena Němcová a vyprávění pokračuje (velmi plynule a nenápadně) příběhem velké Češky z pětisetkorunové bankovky.

Recenze

I když se zdánlivě hraje najednou o někom úplně jiném, jako by se nová postava probudila z nějakého snu nebo halucinace, podobnost hrdinek je naprosto zřejmá. Jistě ne náhodou někteří literární vědci upozorňují na paralely mezi postavou Viktorky a její autorkou. A nejsou to jen dvě tváře jedné a tytéž ženy, jen v jiných stádiích vyspělosti? Zatímco Viktorka je mladá marnivá dívka, kterou z její jinakosti osvobodí milosrdné pomatení myslí a následný únik ze života, Božena je zralá žena, sužovaná, ale plná života, avšak v jejím odhodlaném rebelství je znát velký kus mladistvosti. Další rozdíl je také v tom, že Viktorku osvobodí její únik, zatímco Božena dál setrvává v boji. Ale k mé velké radosti inscenace nekončí smutným a drásavým skonem spisovatelky, jak jej známe z dějin literatury, ale mocným obrazem jejího životního postoje. Na piedestalu se vztyčeným prostředníčkem směrem ke všem konvencím a společnosti, která by ji (a nejen ji) nejraději nechala jen vařit, prát, podržet, rodit děti a držet hubu.

Velký dík patří celému souboru, který živým a bezprostředním způsobem rozehrává brilantní divadelní komunikaci na všechny strany, především pak představitelce Viktorky/Boženy Karolíně Novotné za obdivuhodné nasazení a absolutní koncentraci na svůj úkol a v neposlední řadě režisérce Jarce Holasové za její další neotřelý a svěží pohled na svět.

Miroslav Ondra

Hrací prostor jako metafora

Židle v kruhu, prostor vymezený trnitými větvemi, malovaná truhla a na ní dívka. Dopředu víme, že je to Viktorka z románu Boženy Němcové – nikoliv ona příslovečná šílená Viktorka ječící u splavu, ale Viktorka na počátku svého příběhu, Viktorka jako krásná a nekonvenční dívka. Že se s ní v jaroměřské inscenaci z dílny Jarky Holasové a jejího týmu setkáváme v tomhle prostoru, není vůbec náhodou: aréna tu není formální figl kvůli ozvláštnění, divák se stává součástí společnosti, která na Viktorku pohlíží a především zahlíží.

Vůbec toho je hodně, co tu není náhodou, mnohé motivy z Němcové se do jevištní podoby popisují celkem neokázale a nenuceně (třeba právě ty trny, z nichž se stává klíčový symbol celé inscenace) – a zrovna tak neokázale a nenuceně taky inscenace vypráví Viktorčin příběh. Opřít se může o silný výkon Karolíny Novotné, suverénní v pohybu i v archaickém jazyku, ale barvitě, přesně

stylizované a bez ustání soustředěné výkony podávají i ostatní členové souboru v úloze jakéhosi chóru. Různých kódů a měř stylizace se vystřídá víc (třeba včetně technicky výborně zvládnutého voicebandu), ale dohromady je z toho soudržný a silný obraz silné ženské hrdinky.

Potom přijde zlom – a místo Viktorky se na jevišti ocitá mýtus Boženy Němcové samotné. Přiznám se, že ač jsem dopředu věděl, že se téma postavy a téma autorky v inscenaci spojují, stejně mi nejdřív trošku zatrnulo. Už někdy šedesát let existuje v literární vědě poměrně vlivný proud (zosobňovaný například Rolandem Barthesem, autorem proslulé eseje Smrt autora z roku 1967), který usiluje o odstřižení osobnosti autora od díla, o zaměření na text samotný, potažmo na čtenáře (příjemce) a jeho vztah s tímto textem. Je mi to docela sympatické a rádobypsologizující hledání souvislostí mezi životním příběhem autora a dějem románu / tématem básně atp. se mi vesměs přičí.

Jaroměřská inscenace mě ale nakonec přesvědčila o tom, že zrovna v tomhle případě to smysl dává. To, v jaké životní situaci Němcová *Babičku* psala, je ostatně celkem obecně známé – inscenace na to smysluplně odkazuje a díky tomu, že je zároveň portrétem této velké spisovatelky, může dospět ke konci nikoliv tragickému, nýbrž vzdornému až do onoho čtyřnásobného fakáče.

Z dílny Jarky Holasové a potažmo jaroměřské ZUŠ F. A. Šporka jsme zvyklí vídat především nekonvenční, často hodně konceptuální loutkářské inscenace. Není to ale poprvé, kdy se bez loutek obejde úplně: *Viktorka* sice vykazuje podobně promyšlenou práci se znakem, ale v první řadě je nesmírně působivou činohrou se silným výkonem jak individuálním, tak kolektivním – a taky se silnou výpovědí o tom, jak to má člověk těžké, když mu doba zrovna nepřeje.

Michal Zahálka

A nechybí vám dělat velké současné výpovědi, příběhy nebo témata?

Karolína: Naopak. A ve věcech, které děláme my, je vždycky nějaké aktuální téma. Neděláme muzeum nebo skanzen. Ano, nehrajeme na jevišti s telefony, ale máme to tam jinak.

Jarka: Lidi se moc nemění a archetypy fungují, takže současná témata ve folklóru jsou.

Jaké pro vás ostatní je dělat oporu a podporu kolegyni, která je „vystrčená“ do světél reflektorů?

Karolína: Je pravda, že je hodně potřebuju.

Jan: Je to fajn. Nemáme potřebu se prosazovat na úkor Káji. A je pro mě zajímavé osahat si to, že dělám někomu support a musím v tom být absolutně přítomný a naladěný na celek, aby to fungovalo. Koncentrovat se, nevypustit nic, protože děláme Káje partnera. Je to výzva.

Kamila Šourková: Dokonce bych řekla, že i náš výdej energie je podobný tomu, který má Kája. Musíme být na sebe napojení.

Veronika Brožková: My máme Káju moc rádi, moc ji obdivujeme a je skvělé být součástí něčeho takového.

Jan: Když se to povede, je moc fajn cítit, jak má kolektiv stejný cíl, ke kterému směřuje.

Martin Rumler

Moc se mi to líbilo. Trochu násilný mi přišel most mezi Viktorou a Boženou Němcovou. Tam jsem necítila ten přechodný můsteček.

Martina z Hradce Králové

Moc hezký.

Majka z Rumburka

Úžasný, sežrala jsem jim to i s navijákem.

Vlad'ka z Desné

Jiný pohled, než jaký nám na Viktoru dávali třeba filmoví tvůrci v Babičkách. Hodně o svobodě a o síle individuality. Dobře odvedená práce, i přes to, že mi spojení Boženy a Viktorky přišlo nezdůvodněné nebo ne tak silné, jako třeba samotná linka Viktorky.

Martin z Jihlavy

Hlavní hrdinka mě moc bavila. Měla kouzlo.

Eva z Hradce Králové

[illegible]

Štěstí je pocit určité rovnováhy

Po představení Experiment Psi jsem se na pódiu hronovské sokolovny sešel s celým souborem Mámení Lužánky – střediska volného času v Brně. Na každou otázku odpovídal předem neurčený počet respondentů. A bylo to moc fajn! Nabíjející, stejně jako představení samotné.

V programu jsem si přečetl, že svá představení tvoříte na letních táborech. Vzniklo tak i představení Experiment Psi?

To, co jsme uváděli dnes, z letního tábora není. Jde o představení, které vznikalo v rámci několika školních roků.

Evidentně se jedná o autorskou hru. Jak v tak velkém kolektivu vznikala?

Původně jsme měli jednu verzi, pak jsme ji zahodili. Hlavně ta původní verze byla podle Psiho srdce od Bulgakova.

Pak jsme se ale hodně vzdálili od té původní verze.

Začali jsme se víc zajímat o současnou situaci a začali používat různé popkulturní odkazy. Víc jsme se zaměřovali na reflexi dnešní doby, než na to, z čeho vychází původní Bulgakovovo dílo.

Právě to nás ale velmi silně inspirovalo, protože reagovalo na dobu, ve které vzniklo. Postavit to teď na jeviště by ale opravdu působilo vyšeptale. Dlouho jsme hledali, jak to napojit, až jsme došli do bodu, kdy jsme museli Bulgakova opustit.

Z Bulgakova zůstala už jen esence.

Kolik z toho, co jsme dnes viděli, je improvizace a kolik je přesně dáno?

Rozhovory s diváky, které máme s Vendy na začátku, jsou improvizované vždycky.

Většina je předem nazkoušená.

Určitě máme osnovu.

Doimprovizováváme detaily.

Každá repríza je ovšem úplně jiná, protože složení diváků je také pokaždé jiné. Když se rozpovídají, tak nám vlastně házejí náměty pro improvizaci, ale nakonec se vždycky vrátíme ke kostře inscenace. Už se vám stalo, že by diváci vůbec nic neříkali?

Zrovna dneska, v předchozím představení. Ale hlásili se. Nereagovali slovně, protože na to nebyli nastavení v rámci kontextu divadla.

Já nevím, přijde mi, že se poprvé ani moc nehlásili.

Asi to bylo publikum, které šlo do divadla se dívat, ne reagovat. Na druhou stranu zase byli velmi vnímaví.

Pro diváky je možná pohodlnější sledovat klasické divadlo. Netoužíte po podobné inscenaci?

Za mě ne.

Já taky ne.

Nepotřebuju to.

Já taky ne.

Hlavně už to děláme fakt dlouho, takže už jsme se hodně vzdálili od věcí, které jsme dělali dříve. Jdeme po jiné formě. A vlastně nikdy jsme nehráli tradiční divadlo.

Nechybí vám kulisy a rekvizity?

Máme tak dvě rekvizity.

Já bych hrozně chtěl neviditelné předměty.

Experiment ve psi

Když lehce zadýchaní vystoupáme k sálu sokolovny na představení *Experiment Psi* brněnského souboru Mámení, přivítají nás dvě milé hostesky a najdou každému jeho ideální místo v hledišti. Záhy se ukáže, že jsou to moderátorky či

lektorky, které nás budou provázet jakýmsi sebevzrostovým seminářem, na kterém se dozvíme, jak v životě dosáhnout štěstí. Budeme se muset přitom vydat za „omamnou květinou pravdy“, jak naznačuje Vladimír Merta v hudebním doprovodu? Obě slečny se záhy začnou svěřovat s moudrými radami, kterými je častovaly babičky typu „nedělej to, nebo ti to zůstane“, a vybízí diváky, aby se i oni svěřili, jaká moudra se dědí v jejich rodinách. Činí tak aktivně, ale poměrně nenásilně, chovají se nenuceně a dokáží reagovat na diváky, místy se jim podaří reakce publika vtipně glosovat.

Bohužel zbytek inscenace za tímto slibným začátkem už výrazně pokulhává. Dívky pozvou na jeviště první adeptku toužící po štěstí a podrobí ji experimentu ve jménu tajemného profesora, který jen posedává v zadním plánu na kolečkovém křesle. Přes neustálé hemžení řady postav a zaumnou snahu něco „vyrábět“ a jakkoliv ozvláštňovat scénickou akci, aby prostě nevypadala příliš obyčejně (obě moderátorky se například při replice, že se na přítomné seanci všichni před sebou obnažíme, začnou doslovně svlékat od spodního prádla), se nemůžu ubránit dojmu, že v inscenaci se nejedná o nic hlubšího než o ilustraci banální teze, že krása, sláva ani bohatství vám štěstí nepřinesou.

Volené prostředky jsou velmi nesourodé – kostýmy – od v podstatě civilu, který působí, jako by účinkující hráli v tom, v čem zrovna přišli do divadla, přes extravagantní kožich až po jakési klaunské masky dvou herců oblečených do pohodlného oblečení „na doma“. Zároveň kostýmy propojují zvířecí vzory – jaký význam mají nést, přečíst neu-

mím. Jsou to šelmy, které ohrožují účastníky workshopu? Stejně tak je tomu v hereckých prostředcích

– od v podstatě civilního projevu přes groteskní stylizaci k podehrávání. Ruší řečové nedostatky, nezvládnutý jevištní po-

hyb i problémy s vnímáním partnera. Navíc mi připadá, že u některých herců se nepodařilo vyjasnit jejich funkci v jevištním tvaru a že jsou na scéně jen „do počtu“, aby se uplatnil celý soubor. Snad jen výběr scénické hudby od Psih vojáků po Sinéad O'Connor dává kontrastně tušit, že s tím receptem na životní štěstí to nebude tak žhavé.

Na konci představení se dosud submisivní „objekt“ experimentu, dívka Thea, vzbouří proti Profesorovi (který do té doby ale v příběhu de facto nezastával žádnou roli), uzme mu bičík a dominantně začne pošťákovat na dva „klauny“, nyní psy. Znamená to, že se vzepřela ezošmejdům obchodujícím s lidskou naivitou a psychickou zranitelností? Proč tedy působí tak agresivně? Nebo je to nějaký mně málo čitelný odkaz na Bulgakovovo Psi srdce, které údajně stálo v počátcích vzniku inscenace jako inspirační zdroj? Je pak Thea naopak monstrum, které se vymklo svým stvořitelům? Celá inscenace pro mě zůstává nesourodou zvětrou znaků, ve kterých se nedokážu orientovat.

Je naprosto možné, že mi něco podstatného v inscenaci uniká a má příkrost pramení z nepochopení. Můj hlavní vjem z inscenace ovšem byl, že se jedná o sice zaujatou, ale začátečnickou práci souboru, který teprve ohledává možnosti divadelního jazyka. Obávám se, že vystoupení na Jiráskově Hronově, kde jsou jednotlivé inscenace zákonitě vnímány v kontextu úrovně celé přehlídky, pak souboru nechtěně uškodilo a vystavilo jeho práci v nelichotivém světle.

Jitka Šotkovská

Anatomie štěstí

Ten první dojem je skvostný: bez velkých okolků se začne intergovat způsobem, který záhy překoná prvotní rozpaky, obě protagonistky jsou pohotové, rýpavým divákům dovedou replikovat i docela ostře, a celkově je energie okamžiku tuze sympatická. Zároveň je ale zřejmé, že jen o tak jednoduchý stand-up asi nepůjde, to napovídá jednak doprovodné fingované hraní na hudební nástroj (či dokonce na futrál od hudebního nástroje), jednak přítomnost leckdy dosti bizarně oděných individuí v hledišti. (Tedy jistě, nějaká ta bizarně oděná individua se během festivalu objevují v hledištích leckdy, ale vesměs už je člověk přeci jen zná.)

Záhy se tedy začne *Experiment Ψ* souboru MÁ-MENÍ z brněnských Lužánek dle očekávání kompli-

kovat – drží se při tom základního tématu touze po štěstí a způsobů, jakými se jej snažíme (pošetile?) dosáhnout. Přiznám se, že skrumáž nej-různějších stylů a přístupů, na niž si soubor sám zakládá a k níž se ve svém profilu hlásí („různoro-dé osobnosti a přístupy [...] tvoří mnohotvárnou skupinu, která [...] dává vlastní punc osobnosti a tvář“) a která se podle mě projevuje nejen mezi

jednotlivými inscenacemi, ale (alespoň v tomto případě) i v rámci jedné jediné, mě příliš nedovedla k poznání toho, co konkrétně se mi

vlastně chce říct. Nálož ironie je tak vydatná, že je těžké přechít, co (pokud vůbec něco) se má brát vážně. Přitom je toho tady dost, co není vůbec udělané nešikovně, a nesporně obdivuhodná je schopnost souboru (bez ohledu na to, že jsou třeba někteří lépe a někteří hůře technicky disponovaní) tenhle tvar sázet s velkou suverenitou, snad až v dobrém slova smyslu bezostyšností.

Vedle toho celkového zmatení mám pocit, že si tvůrci škodí jednou konkrétní věcí, a tím je kombinace fingované a autentické interaktivity. Po dobře rozehraném začátku, který vybudil k reakcím až překvapivé množství diváků, přichází velice záhy nástup hlavní hrdinky They coby fingované „dobrovolnice“ z obecnstva. Že je to nahrané, to se ukáže během pár vteřin – a jasně, nechci tvrdit, že nás inscenátoři nutně chtěli vodit za nos nějak déle, ale míra ochoty interagovat po takovémhle znejistění a jakémisi porušení pravidel hry opadla v hledišti dost markantně. Nejsem si jistý, jestli je to v takovémhle tvaru tak docela vyhnutelné.

V součtu toho všeho mi tak *Experiment Ψ* nepřinesl zážitek, v jaký bych doufal, přesto ve mně ale vyvolal sympatie. Ona takováhle estetizovaná drzost, když se dobře provede, taky není úplně k zahoezení. Jak ostatně praví známá pravda, kterou připomněl přítel Šotkovský: Divadlo se dělá dobře, špatně a v Lužánkách.

Michal Zahálka

On myslí imaginárními předměty, ale ty jsou zakázané.
On to s nimi člověk musí umět. I s těmi fyzickými.
I s dětmi.

Hrajete o štěstí. Našli jste v této hře štěstí?

Myslím si, že štěstí je bilbost. Pocity, které jsou opakem štěstí nebo nejsou v rámci štěstí, jsou pro mě na úplně stejné úrovni jako štěstí a je důležité je mít okolo sebe. Štěstí je nějaké ideální směřování někam, které je velmi ovlivněné společností. A osobní štěstí může být pouze pocit určité rovnováhy.

Takže štěstí je proces?

Když se k tomu člověk postaví tak, že je kolem něj určitá škála pocitů a člověk nemá v úmyslu ji hodnotit, štěstí najednou postrádá smysl. A všechno, co k člověku přichází, si vezme za své a nemusí v tom později hledat fráze typu: Tohle je štěstí a tohle je pro mě zničitější...

Kde je možné vás vidět v budoucnosti?

Sezóna začne v Brně. V listopadu budeme ve Svitavách. A pokud přijde nějaká další příležitost, ničemu se nebráníme.

Ve chvíli, kdy se shodneme na termínech. Je nás docela hodně.

Vždy, když něco hrajeme, objeví se to na našem Facebooku. Instagram již máme založený také.

Však Vojta to spravuje, tak to musí vědět.

Další hra bude o čem?

Budeme dělat Zámek od Kafky.

To se nesmí říkat.

Nebudeme dělat Zámek od Kafky.

Možná tím začneme a uvidíme, co z toho vznikne.

Já se hrozně omlouvám, raději to vystříhnete, nebo mě zabijou.

Klidně to tam nechte.

Honza Švácha

Neskutečně zajímaví herci. Ač mám spoustu otázek, moc mě to bavilo :)

Tereza, Ohrozeníčko

Dużo energii. Aktualny problem, w którym ludzie gonią za bzdurami i nazywają to szczęściem. Bardzo mi się to podobało. Mimo że w audytorium było dość gorąco, udało mi się nie zasnąć.

Aleksander, Jeleniów

Vlastně moc nevím, co o tom říct jako o divadle. Já na tom jenom strašně frčela! Přišlo mi, že to trvá tak pět minut, vůbec jsem nechápala, proč už to končí.

Milada, Rakovník

Ti puboši to dávali s velikým přehledem. Bylo dobře vidět, jak moc je to baví, a mě bavilo, že je to bavilo. A navíc je fajn, že i mladí přemýšlejí o věcech, které mnoha dospělým nejsou zřejmé.

Petr. Praha

Přijela jsem dneska a bylo to mé první představení na letošním Hronově. Moc mě to bavilo, ale já už dlouho nebyla v divadle, tak nevím, jestli je můj názor odpovídající. Vím jen, že mě to pozitivně naladilo do dalších divadelních kusů.

Alena, Hořovice

[illegible]

Byla pro nás výzva hrát v neobvyklém prostoru

Rozhovor s režisérem Pavlem Skálou

Je to vlastně poprvé, co jste sáhli po takovém hodně klasickém, tradičním textu, pokud se nemýlím?

Když nepočítám Hru na Zuzanku a Její pastorkyňu, tak ano.

Proč jste se rozhodli pro tuhle hru?

Na začátku roku jsme se – jako pokaždé – bavili o tom, co budeme dělat. Když jsme seděli s Bárou v hospodě, říkala, že by chtěla dělat antiku, a já si vzpomněl, že jsem už dlouho chtěl zpracovat Aristofanovy Jezdce. Tak jsme je četli, nejprve jiný překlad, a pak jsem našli Stiebitze. A všichni jsme se shodli, že chceme dělat právě jeho překlad, byl tedy demokraticky zvolený. Ta témata, ta aktuálnost textu přišla děckám hodně zajímavá.

Však až běží mráz po zádech, jak je to aktuální. Jak jste přišli na to, že hru situujete do hospodského prostředí?

Když jsme začali zpracovávat text a už dlouho jsme se o něm bavili, rozdělil jsem děcka do dvou skupin, aby nějakým způsobem nadhodily, jak by to mohlo vypadat. A ve skupině, kde byly holky, vymyslely tu hospodu. Navíc taky to, že by tam měla být obrovské zrcadla, aby se to zrcadlilo. Říkal jsem, že je blbost dělat něco složité, když to jde jednoduše. Ať si to vyzkouší u stolu, ještě bez piva a bez všeho. Pak jsme se do toho vrhli, protože mi text přijde pro nás dost aktuální. Je tam spojitost s námi Čechy, pivo a hospoda je české téma. Pořád se bavíme o tom, jestli bude či nebude nižší DPH, a politici dělají populistické kroky. Navíc, hospoda je u nás taky přirozené centrum, kde se lidi scházejí.

Hráli jste to už venku?

Poprvé ve Volyni.

Takže jste si tady museli vytipovat nějaké speciální místo.

Měli jsme to snadnější v tom, že nám ho vytipovali Honza Julínek s Šárkou Čmelíkovou. Vlastně to pro nás byla výzva, zahrát to někde v neobvyklém prostoru. A myslím, že je to prostor dobrý, i když kolem jezdí auta.

Máte nějaké pivního sponzora?

Nemáme. Ale máme kamaráda, který má hospodu, a dává nám pivo za nižší cenu. Ale každá repríza nás stejně stojí spoustu peněz.

Není vám líto vylitého piva?

Vzhledem k tomu konceptu ne.

Jana Soprová

Výčepní se mění, pivo zůstává (pořád stejně hnusné)

Tobě nepřipadá úžasný, že chlápek, který žil před dvěma tisíci let, napíše něco, co je pořád aktuální? ptá se řečnický Boris svého kamaráda Marka v *Obrazu Yasmíny Rezy*. *No jo, to se holt klasikům stává*, odvětví břitce Marek.

Stává se to i praotci celé západoevropské politické satiry Aristofanovi. Vezmeme v potaz zápletku jeho *Jezdců* (napsáno 424 let před naším letopočtem!). Když z ní vypustíme specifické reálie Aristofanových Athén, dostaneme zhruba tento příběh: parta šíbrů je znechucena tím, jak si zručný demagog a čachrář osedlal přízeň lidu (u Aristofana personifikovaného s velkým L), všestranně mu podlézá a lichoť a tím je od něho odstavil (dnes by se zřejmě řeklo „přerušil zaběhnuté penězovody“). Šíbrů si však poradí: dovedou najít ještě zručnějšího demagoga a čachráře, který se ukáže být ještě účinněji primitivním a v podkuřování lidu ještě šikovnějším a bezostyšnějším. Když si jej lid vyvolí a odvrhne demagoga předchozího, udělí mu demagog nový ráznou lekci a postaví zhyčkaný lid takříkajíc do latě.

Dlužno dodat, že u Aristofana je to vlastně celkem happyend, v inscenaci mosteckého souboru Reservé je naopak jasno, že poměry se k lepšímu v ničem nezměnily, jen lid si takříkajíc utáhne opasky. Vstupujeme do časů rozpočtových škrtů, je po volbách, přízeň voličů si už není třeba kupovat, naopak se bude platit, jak výmluvně praví poslední replika mostecké inscenace. Komu to nic z okolní politické reality nepřipomíná, šťastný to člověk.

Svým dryádnickým gestem a pochopením pro různé kontury lidového divadla je to myslím inscenace opravdu aristofanovská, šťastná dramaturgická trefa i zdárné inscenační vyrovnaní s ne snadným úkolem. Ne všichni herci pravda utáhnou pleněrový prostor i nezbytnost razantního mluvnického projevu tak suverénně jako Veronika Bíbová

a Barbora Gréeová v roli Sluhů lidu a Jana Havlová jako náčelník Sboru jezdců, ale to je pochopitelné a vlastně pominutelné. Můj hlavní trabl s mosteckými Jezdci leží jinde: myslím si, že ostrý a jednoznačný politický apel inscenace brzdí to, že Aristofanovo slovo není na dnešním divadle zdaleka tak působivé jako Aristofanův příběh. Respektive je daleko archaičtější a méně srozumitelné.

„Do mnohého kusu (...) je třeba zasáhnout radikálněji, jak úpravci, tak režisérovi. Tomu, kdo Aristofana opravdu zná, je to zcela jasné: nelze jednat jinak, chceme-li vůbec něco z jeho kladných hodnot, stále ještě významných, zachránit pro dnešní jeviště.“ Tato slova napsal muž, který pro českého Aristofana vykonal mnohé – překladatel Ferdinand Steibitz, jehož překlad *Jezdců* z úst mosteckých

zní. Byl to ve své době překlad silně aktualizovaný a modernizovaný, ale marná sláva, je datován rokem 1940. Pokud

bychom chtěli mít po všech stránkách zpřítomněného Aristofana, neobešel by se zřejmě bez zcela současného překladu. Anebo ještě lépe by bylo najít nějakého nového Wericha, Suchého či Žáčka (nemá Jan Duchek pár měsíců volna?), který by Aristofana přepsal na míru nám a naší době. Takový by možná dokázal vymyslet, co zábavného by mohlo být na výstupu Sboru jezdců pro dnešní publikum a dokázal by, aby za nepřítomnosti Paflagona a Jelitáře napětí prudce nepokleslo.

Chápu, že tento nárok leží mimo možnosti amatérského souboru, ale nemohu si pomoci. Stejně ale musím jedním dechem dodat, jak sugestivně cítím základní gesto inscenace: ublemcaný, ulepený svět, kde se v pachu zvětralého piva stále vedou tytéž řeči u stejných politických stolů. Hospodští se mění, ale pivo je pořád stejné a stejně hnusné a stejně šizené. A Karel Gott, ten nám k tomu bude sladce pět už napořád.

Jan Šotkovský

Fantastickej bordel

Jezdci jsou hra stará asi 2400 let. Já jsem je nečetl, vy nejspíš taky ne, a o čem jsou neví pořádně ani Google. Původní komedie je o tom, jak se lidé snaží svrhnout svého vůdce Paflagona, který ve skutečnosti neustále obírá svůj lid, a nahradit ho svým kandidátem. Je to snad největší vykopávka světového dramatu, kterou by si netroufnul navrhnout k inscenování snad ani nejnepřičetnější dramaturg na tripu. Režisér Pavel Skála ale zjevně věděl proč to dělá.

Recenze

Text sice nikam neposunul, a tak ti chudáci herci skutečně recitují dva a půl tisíce let staré věty, ze kterých zní často současně tak maximálně tři písmenka. Příběh se ale scénicky proměnil v problém, jak z jeviště vyštípat vrchního, co čepuje příšernou břečku, a vyměnit ho za někoho, jehož pivo se bude dát pít. A protože o pivo tu jde, pivem se i všechno vypráví.

Hraje se v parku pod plastovými pivními stany, sedí se kolem umakartových stolů, na basách od piv a limonád jsou pivní ubrusy, pápa, půlliitry a herci v hnusných hospodských hadrech pouští Karla Gotta. Kompletní stylizace do třetí cenové

na kraji Mostu, kde se štamgasti snaží zařídit výměnu provozáka.

Herci toho hromadu vypijí, hromadu si toho vylijí na sebe, na hlavu, vytrhávají hadičky přímo z pípy a skřikají po sobě. Fantastickej bordel. A ze všeho toho piva začnou vylézat situace, které si vybavuju z každého předvolebního období - plané sliby kandidátů, útoky na protikandidáty, přivlastňování protikandidátových úspěchů, podlézání lidem, uplácení lidí... A protože u Aristofana je Lid jedna konkrétní postava, nejsou za idioty jen samotní kandidáti, ale i Lid samotný - zadává svým potenciálním vůdcům nesmyslné úkoly a vyžívá se v tom, jak mu oba neuvěřitelně bezpátečně lezou do zadku.

Přišlo mi to vtipný, svižný, barevný a režisér evidentně ví, co dělá.

Jenom je škoda, že těm hercům to moc nehraje. Chápu, že naučit se říct dva a půl tisíce let starou větu tak, aby diváci pochopili o čem je, dá zabrat. Ale teď k tomu ještě to herectví.

Janek Lesák

Ohlasy

Aktuální politická paralela, lid se nechá opít snadno. I splaškama.

Martin, Hronov

Vládnout lidu, to není pro vzdělance – to mě pobavilo. Měl pravdu klasik.

Jana, Česká Lípa

Dobrý nápad s tou hospodou venku, i když děti budou mít park nasáklý pivem.

Honza, Praha

„Už staří Řekové...“, ach jo. Parádní, skvělé představení.

Hana, Praha

Hospodské řeči i myšlení, pronášené antickým jazykem.

Kvido, Olomouc

A buřty a pivo a nenávisť

(Řišovi by sa to páčilo)

Imaginární hospoda

Snad to bylo nealko

Tolik textu, taká paměť

Obíhačka, pot a slzy

Fyzické dno a dna sklenek

Analogie časoprostorů

Navlečení v šustákovky

Étos politických vůdců

Slunce sežehlo si stany

Eva Blondýna Suková

Když tlačím na pilu, tak to nikdy není dobré

Rozhovor s kreslířem Vojtěchem Holasem

Pro zážitek z výtvarného umění, po tom divadelním, si mohou návštěvníci festivalu zajít do výstavní haly na balkoně Jiráskova divadla. K vidění je tu expozice Made in Jackalap Vojtěcha Holase, letos osmnáctiletého kreslíře a ilustrátora s hronovskými kořeny, milovníka komiksů a studenta Střední průmyslové školy Otty Wichterleho. Začínající umělec vystavuje úplně poprvé, a to kresby tuší i digitální tvorbu.

Jde o vaši první výstavu, co všechno obnášel proces vedoucí k jejímu otevření? A co na něm pro vás byla největší výzva?

Obnáší to určité štěstí na kontakty a známosti a nutnost se domluvit s vedením ohledně data provozu, dne instalace a poté vernisáže. Největší výzvou pro mě byla samotná vernisáž. Vidět desítky lidí na jednom místě a před nimi mít proslov... bylo to mé poprvé. Nebylo to lehké, nebylo to samozřejmě nejlepší, ale to k začátkům patří.

Jaká témata ve své tvorbě zpracováváte a proč?

Řekl bych že to je kombinace témat sociálních, politických i duchovních. Někdy zpracovávám podle svého to, co ostatní lidé vidí často až stereotypně.

Kreslíte od dětství – je pro vás důležité se ke starší tvorbě vracet nebo se soustředíte na to, co je teď?

No... pokud myslíte daná zaměření, tak rozhodně není na škodu se vracet a rozvíjet to ještě dál. Jako malý jsem miloval komiksy, sám jsem je i tvořil. Troufám si, říct, že jsem se po mnoha letech k této vášni opět vrátil, nyní ale ještě s větší vážou a širší perspektivou.

Napadlo vás někdy vůbec, že budete dělat něco jiného?

Přímo něco jiného než ilustrace asi ne. Možná jenom hraní na kytaru, které bych se musel pořádně naučit.

Co byste rád řekl návštěvníkovi, který na vaši výstavu přijde?

Jste moc vítáni a doufám, že se vám výstava líbí.

Odhodit stud a vynořit se ze sebe

Seminář, který vede Braňo Mazúch, byl jedním z prvních naplněných. On sám je zde poprvé, a proto asi i ta zvědavost, co nového nabídne. Když jsem se ptala některých z dvaceti účastníků a účastnic (bohužel zklamala technika, takže se mi nic nenahrálo, čili pouze reprodukuji názory po paměti), odpovídali vlastně všichni podobně. Všichni vycházejí spíše z prostředí tradičtějšího pohledu na divadlo a na počátku si nedovedli představit, o co v semináři půjde. Ale všichni shodně očekávali,

že jim umožní nahlédnout divadlo z jiné stránky, než

tomu bylo dosud, a že se zároveň dozvědí i něco o sobě samých. Už samotný název napovídá, že by se tady mohlo jednat o jakousi sebeexhibici, ale překvapivě už při prvním zadání, popsat do detailů pokoj svého dětství, viděla jsem spíše velmi poctivou, neuvěřitelně detailní analýzu toho, co člověka obklopuje, a jaký má k tomu vztah. Co je jeho vlastní (většinou je to v teenagerské věku chaos – který ovšem může zůstat až do dospělosti), co mu bylo vnuceno či darováno (vždyť je to hezký!), co mu bylo líto vyhodit (to jsem dostala od...).

Dvě mladé ženy, které za mé přítomnosti takto

popisovaly své někdejší pokoje, tak činily s upřímností, ale zároveň kritickým, mnohdy humorným nadhledem, s nímž většinou vnímáme věci minulé. Byla jsem překvapená, jak rychle se podařilo Mazúchovi odblokovat přirozený stud účastníků a dovést je k naprosté upřímnosti a otevřenosti. Tedy – žádná sebeexhibice v záporném slova smyslu se nekoná. Nicméně, je to vlastně nabídka

sebe samých, a ti, kdo každého jedince pečlivě sledují, ho oceňují a odměňují smíchem, ale zároveň dávají připomínky a doplňující dotazy, když

se jim něco nezdá nebo není zcela jasné.

V další části se zapojí aktivně všichni. Bude se skákat a chodit. Tak usuzuji, když Braňo Mazúch s pomocí seminaristů sepisují různé typy chůze od civilní přes baletní, kachní, čapí, frajerské, manekýnské, opilecké či cupitání. Pak se jde do praxe a na obrovských žíněnkách si to každý vyzkouší pokud možno v přehnané stylizaci: chůze – zhroutení – pád – vztyk a znovu.

Myslím, že v tomto týdenním společenství se opravdu účastníkům podaří vyjít ze sebe samých a dokázat sami sebe performovat.

Jana Soprová

Semináře

PS – Performovat Sebe

Největším nešvarem herců je stud a málo naslouchání partnerovi

Režisér, někdejší amatérský divadelník a dnes umělecký šéf Divadla Petra Bezruče v Ostravě Jan Holec vede letos na Jiráskově Hronově seminář HaR (Herec a režisér). Kde jsou hranice režijní a kde herecké práce? Jak se může herec stát aktivním partnerem režiséra? Čím může režisér herce správně motivovat? Co může režisér po herci požadovat a co mu musí či může dát?

„Chci, aby se herci a herečky mohli potkat s režiséry, a zaměřit se na jejich vzájemnou spolupráci,“ říká Honza s tím, že se chce s frekventanty soustředit na to, kde je hranice odpovědnosti a tvůrčího přístupu jednotlivých složek. „Jak mají režiséři hercům správně pojmenovávat motivace a zadání, aby byli konkrétní,“ přibližuje.

V semináři se Holcovi sešlo osmnáct seminaristů a seminaristek. „To je docela hodně, takže musíme pracovat ve skupinách a je těžké udržet pozornost. Ideál by byl o něco méně frekventantů,“ přiznává Honza.

Při práci vychází ze dvou bodů. „Mám za to, že největším hereckým nešvarem je stud a druhým pak, že se herci neposlouchají. Snažíme se naučit se poslouchat a vnímat vzájemné impulsy a reagovat na ně. Jsou to jednoduchá cvičení postavená na partnerění,“ vypráví lektor. Zatím nejsou cvičení postavená na textu, ale v okamžiku, kdy tento článek čtete, už by se ke konkrétním textům měli frekventanti dostat.

Při práci Honza Holec využívá postupy, které dal dohromady americký pedagog herectví Sanford Meisner. „Má jednoduchá cvičení, která jsou postavena na opakování replik přicházejících od partnera. A ve chvíli, kdy učitím impuls, který mi dovolí, aby v dialogu nastala změna, tak ji mohu udělat. Vypadá to velice jednoduše, ale sami seminaristé připustili, že je složité udržet koncentraci a být oníma a poslouchat se,“ říká Holec.

To ostatně potvrdily i seminaristky Jana s Radkou, které si práci s Honzou pochvalují. „Nedělat nic, jednat, až když opravdu přijde podnět, je strašně těžké,“ svědčí se Jana.

Výsledkem práce v semináři nebude obvyklá předváděčka na závěr Jiráskova Hronova. „Soustředíme se na proces tvorby divadla, tím pádem pro nás nějaký výsledný tvar není důležitý nebo žádoucí. Záleží nám na fázi komunikace během zkoušení,“ uzavírá Honza.

Kdo je kdo

Jan Holec

- od srpna 2019 umělecký šéf Divadla Petra Bezruče v Ostravě
- absolvent oboru činoherní režie na DAMU
- založil generační Divadlo Spektákl
- věnuje se především klasickým dramatickým textům či námětům, ve kterých se snaží dojít k moderní či současné interpretaci. Mnohdy tak jde cestou adaptace původního dramatického či prozaického díla.
- působil i jako amatérský divadelník

Sanford Meisner

- byl jedním z nejvlivnějších učitelů herectví ve Spojených státech amerických ve 20. století. zakládající člen The Group Theatre
- jeho systémem výuky prošli například Grace Kellyová, Joanne Woodwardová, Gregory Peck, Peter Falk, Diane Keatonová, Jon Voight nebo Robert Duvall.
- byl vedoucím talentového programu studia Twentieth Century Fox

„Pokud získáte herce, kterého učil Sandy Meisner, byl jste požehnaný,“ řekl o něm herec, režisér a spisovatel Elia Kazan

„To, co od vás chtěl, bylo upřímné jednání... Dokázal komunikovat a důkazem toho je množství lidí, kteří během čtyřiceti let vyšli z jeho školy,“ prohlásil herec Gregory Peck.

Martin Rumler

Třeba se vám některé práce budou zamlouvat.

Jak je náročné najít svůj umělecký rukopis? Je to přirozené nebo jste prošel (procházíte) nějakým hledáním toho, kudy chcete svou tvorbu vést?

Do nějaké míry to přirozené je. Ale vyžaduje to dlouhodobou praxi. Netroufám si přímo říct, že bych usilovně hledal, spíš to nechávám poměrně na náhodu. I když je pravda, že zkouším rozvíjet komiksovou kresbu. Člověk se vyvíjí až do smrti a za mne je nejhorší se snažit být jako někdo. Důležité ale je se inspirovat a dané prvky překonvertovat po svém.

Studujete uměleckou školu, jak studium proměnilo váš pohled na vlastní práci?

Studium mi momentálně převážně pomohlo poznat nové techniky. Ale to nejdůležitější teprve přijde. Budeme se učit anatomii, kterou osobně velice potřebuji.

Je někdo, kdo je vám v rozvoji velkou oporou nebo inspirací, někdo koho byste zde chtěl zmínit?

Samozřejmě má rodina, příbuzní a povahově i ambicemi mi je nejbližší kamarád Milan Klon. Je moji velkou inspirací, oporou i pomocnou rukou na mé cestě.

Tvoříte tak, že napřed víte, co chcete, aby vzniklo, nebo někdy v průběhu překvapíte sám sebe a kresba vypadá jinak, než jste původně chtěl a předpokládal?

Někdy původní myšlenka určitě je. Během procesu tvorby se mi chutě mění a výsledek vypadá úplně jinak... což rozhodně není na škodu. Základní pointa ale většinou zůstává.

Kreslíte každý den? Bylo nějaké období, během kterého jste nekreslil?

Jak kdy, teď ano. Ale takové studijní práce. Někdy nekreslím vůbec. Chybí mi chuť, motivace a inspirace. A je to úplně přirozené. Tento stav se objevuje často a znamená si dát od činnosti pauzu. Když tlačím na pilu, tak to nikdy není dobré.

Jaké jsou vaše další plány nebo přání?

S Milanem se věnuju tvorbě grafických románů, komiksů. Momentálně se na to učím, trénuji kresební řemeslo a snažím si vyvinout kresbu vhodnou pro komiksově podání.

Jací jsou vaši oblíbení autoři, kreslíři, malíři – současní nebo i z řad klasiků?

Mezi mé oblíbené autory patří klasici komiksů François Boucq nebo Will Eisner. Z českých např. Matyáš Namai. Sleduji platformu ArtStation, která je určená pro poznávání nových autorů. Působí na nich světoví umělci, grafici, architekti, designéři, sochaři i samotná studia, vývojáři. Je to jednak místo, kde daný uživatel může zveřejňovat své práce, jednak sledovat ostatní. Také se tu najde mnoho pracovních příležitostí.

Veronika Matúšová

Výstava Made in Jackalop

Kde? Ve foyer Jiráskova divadla.

Kdy? Do 4. 9. 2022, každý den od 9:30 do 12:00 a od 13:00 do 17:00 hodin.

Cena? 30 Kč, platba v muzeu.

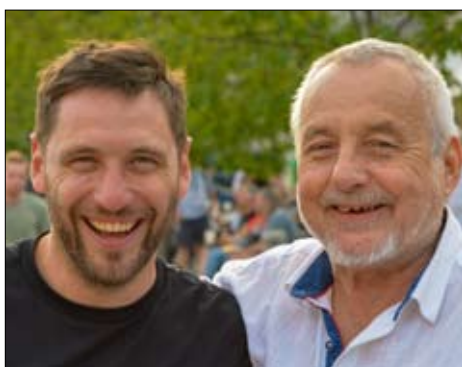
Semináře
HaR – Herec a režisér

Bezinformace

Věc Makropulos a hned dvakrát

Jak z mnohých výzkumů vyplývá, paměť je velmi ošidná věc. Naštěstí existují moderní přístroje, které jsou schopné zachytit obraz a zachovat jej, dnes již po libovolně dlouhou dobu. Dnešní informace nepotřebuje komentovat. Snad jen krátký popis: První fotografie pochází z 2. srpna roku 1972 a druhá z letošního roku 31. července. Na první pohled je zřejmé, že na obou fotografiích jsou stejní aktéři. Režisér Milan Schejbal a herec Martin Písařík. To, že oba snímky dělí padesát let, se zdá na první pohled neuvěřitelné. A přece je to tak. Bylo by zajímavé zjistit, zda oba muži existovali již v době premiéry Věci Makropulos 21. listopadu 1922. To, že je to o dalších přesně padesát let zpět v čase, je jistě shoda náhod. Stejně jako to, že Emilie Marty má prakticky stejné příjmení jako je jméno jednoho z mužů. Kdo ví, jaká byla studna inspirace Karla Čapka. Že by na Hronově, v létě roku 1922? A proč vlastně vznikl festival Jiráskův Hronov.

Sejdou se učitelka ze ZUŠ, budoucí paleontolog a děvčátko Momo...

Kdo by si myslel, že hronovský dětský seminář je jen a pouze hlídáním dětí účastníků, dost by se spletl. Patří zcela regulérně do nabídky všech seminářů a intenzitou práce si s těmi dospělými nijak nezádá. „Je to seminář, který je průpravkou k tomu, aby děti, až budou větší, mohly chodit do dospělých seminářů. Ano, občas chodíme na hřiště a děláme odpočinkové věci, ale také zkoušíme herecké věci, divadelní situace, improvizaci. Pracujeme i na textu, který částečně dramaturgujeme,“ vysvětluje Eva Suková. Seminář si ale podle ní neklade za cíl vznik závěrečného představení. Eva je v divadelním prostředí známa jako učitelka rakovnické ZUŠ a také úspěšná písničkářka Blondýna.

V semináři se inspirují knihou od Michaela Endeho Děvčátko Momo a ukradený čas. „Podobně jako autor se zamyslíme nad otázkou, jaký čas je pro nás vlastně nejdůležitější a co nám dělá v životě radost. Zkusíme společně s hlavní hrdinkou knihy zabojovat s šedými muži, kteří lidem ‚neužitečný čas‘ berou a věřím, že je společně přemůžeme,“ popisuje Eva. Podle ní i děti hodně přemýšlí, co se svým časem a kdy je čas využitý i nevyužitý. „Dost mě překvapilo, že nevyužitý čas viděly v době, kdy nemohly kvůli pandemii za kamarády do školky nebo byly zavřené doma a měly online výuku,“ říká Eva.

V semináři mají Eva a její spolupracovnice Oksana Kaplanová děti od čtyř do třinácti let. „Rozpětí je až hraniční. Je to náročné, proto zkouším

metodu, aby starší seminaristé mladším pomáhali a trochu se o ně starali. Většinou to jde. A moc mi pomáhá Oksana jako moje asistentka,“ připomíná Eva kolegyni z Loun, kde se věnuje také výuce na ZUŠ.

„Je vlastně vzhledem k věkovému rozpětí Děvčátko Momo přístupné všem?“ ptám se Evy. „Musíme to samozřejmě přizpůsobovat. Bez toho by to nejmenší děti vůbec nepochopily. Velké to baví a chápou to, protože třeba znají Nekonečný příběh od stejného autora. Ale nemůžu všem z knihy číst slovo od slova. Takže hodně přizpůsobujeme a interpretujeme,“ popisuje lektorka, pro kterou samotnou je to vlastně poučné a vzdělávací. „Je to výzva a moc mě to baví. Vím třeba od kamarádky, která vedla na jiném festivalu podobný seminář, že když měla stejně staré školkové děti, tak jí chyběla ta opora starších dětí, které se o mladší kolegy postarají s tebou,“ říká.

Když se Eva ptala dětí, jak se jim seminář líbí, zkusila to zjistit prostřednictvím jejich kreseb. AAlf namaloval paleontologa. „Tím chci být, a tak je jasné, že se mi v semináři líbí,“ řekl pětiletý frekvenciant. Kromě knihy o děvčátku Momo se mu podle jeho slov moc líbí bazén z kostek. Voda v něm prý sice není, ale i tak do něj čas od času skočí, protože kostky jsou z molitanu.

I redakce se porůznu dětí ptala, jak jsou v semináři spokojené. Stručně a jasné: jsou a práce s Evou a Oksanou se jim líbí. Už je skoro jisté, že čas dětí na Hronově nebude ten nevyužitý.

Martin Rumler

Semináře D – Dětský

Co z toho má

scénárista a herec divadla Máj
Jiří Jahoda

Sejdou se lektorka, překladatel, osvětlovačka, režisér, výtvarnice, autor, herec, pedagog, ostřílená produkční a divák. Sejdou se v Hronově a začnou vyprávět o svých motivacích. Co je táhne k amatérskému divadlu, co na něm milují, co v něm hledají, proč to vlastně vůbec dělají? Prostě jsme se jich přímo zeptali a v tomto cyklu vám přinášíme odpovědi.

Co mě vede k divadlu? Tuto otázku jsem si položil již mnohokrát. Divadlo budu dělat vždy. Je mi jedno, zda do toho budu investovat svůj čas a své peníze. Prostě ho dělat budu. Ale proč? Protože pro mě představuje činnost, která mne baví od začátku až do konce. Neexistuje složka, která by mne nebavila. Samozřejmě se ne se všemi na všem shodnu, ale i to patří k věci. Dokonce bych řekl, že je to nutná součást divadla. Jinak bychom měli jen dobrá představení, kdyby diváci přemýšleli všichni stejně a shodli se na všem.

To, že na divadle existují pravidla, která se musí

dodržet, aby představení fungovalo, ale při tom to není záruka toho, že představení bude dobré a divácky úspěšné. Protože, jak udělat zaručeně dobré představení neví nikdo. A to hledání, zkoušení, dodržování pravidel, nebo jejich porušování, ta krása objevování s vědomím toho, že na světě nenajdete dvě stejná představení. Ta jedinečnost tvorby, která mi zas a znova ukazuje, že lidská fantazie je největší dar, který byl člověku dán.

Ale zpátky ke mně. Když píšu text, tak mě to baví. Pod rukama mi vzniká něco z ničeho. Krása každého příběhu je hlavně v tom, že na jeho začátku byl jen čistý, bílý list nepopsaného papíru. Když se pak začne text zkoušet - a je jedno zda můj, či cizí - baví mě to. To, jak z černé na bílé, příběhu ke čtení, z fantazie spisovatele, začne růst něco živého. Něco, co se skutečně stává reálnem. Živým a živoucím tělesem, až fyzicky přítomným.

Když se inscenace dozkouší, začne se hrát. A mě baví hrát a vnímat z jeviště napínavé ticho, zadržovaný pláč anebo srdečný smích, který tak uvolňuje. Cítit prostou reakci diváka na to, co se na jevišti děje. Jeho vnímání té prachspřsté a kardinální lži, kterou na jevišti herci na popud režiséra a za pomoci techniky tvoří. Při tom si divadlo užívat i jako divák. Být tiše napjatý, zadržovat pláč anebo se srdečně smát. A cítit z jeviště tu prachspřstou a kardinální pravdu.

Peter Brook Alive No.5

Na počátku července zemřel jeden z posledních proroků divadelních proměn 20. století, režisér Peter Brook. Jako poctu divadelnímu mágo-vi vám v každém čísle připomeneme pár jeho moudrých slov.

Často jsem přirovnával divadlo k drogám: jsou to dvě paralelní, ale opačné zkušenosti. Kdo bere drogy, nepochybně dokáže proměnit svoje vnímání. Dobré divadlo to ale umožňuje také. Je v něm všechno: vzrušení, šok, potvrzení, překvapení, údiv... a bez tragických následků, jaké mívají drogy. V divadle jsou tyto okamžiky, které rozbíjejí běžné hranice vědomí, životadárné a jejich zvláštní hodnota je v tom, že jsou sdílené. Zkušenost člověka, který bere drogy, se může zdát širší proto, že je sám, ale divadelní zkušenost je širší opravdu, protože jednotlivec se tu dočasně povznáší do spolubytí s ostatními. Jsou to vrcholné okamžiky, za kterými je ukryt celý proces, který k nim vede. Vše v něm má své místo: témata, techniky i nadání. Rozhodující je rozšířené vnímání, jakkoli krátké.

-jas-

Z knihy *Pohyblivý bod*

Ptám se souborů, protože jsem zvědavý

S Petrem Matouškem o jeho divadelním podcastu

Už nějakou dobu vytváříš podcast Divadelní kurýr. Co tě to, prosím tě, napadlo?

Původně vznikl jako podpora našeho Divadýlka na dlani, směrem k našim divákům. Pak jsem si uvědomil, že jezdím na přehlídky do Rakovníka nebo na Hronov, kde je spousta dalších souborů. A protože jsem zvědavý, tak jsem se začal pro podcast ptát i jich.

Někdo si založil blog, webovou stránku. Proč ty ses pustil do audiotvorby?

Píšu i blog, který je ale hlavně pro Divadýlko na dlani. Tady jsem si zkusil něco jiného, navíc mám počítač a software. Ale hlavně mě to baví zpracovávat, stříhat a podobně.

Dostal ses někdy při kladení otázek souborům a amatérským divadelníkům do rozpaků?

Člověče, stává se mi to. Třeba když se pořádně nepřipravím.

Takže se snažíš nějak na natáčení připravit?

Aspoň minimálně, abych o souboru něco věděl.

Kdo je tvoje cílová skupina? Pro koho svůj podcast připravuješ?

Snažím se to vytvářet tak, aby to zajímalo třeba i ty soubory a jejich diváky.

Docílil jsi při publikování podcastu nějaké pravidelnosti, nebo přidáváš příspěvky nárazově?

Do listopadu 2020 jsem zveřejňoval tak rok, rok a půl jeden díl pravidelně každý týden. Jakmile mě sejmul covid, tak jsem se snažil dělat aspoň něco. Jenže jsem pak zlenivěl a vypadnul z toho rytmu. Měl jsem několik nárazovek, ale znovu teď jsem se rozhodnul, že to musím obnovit. A kde jinde, než na Hronově?

Když bude mít někdo chuť a zájem tvůj podcast Divadelní Kurýr slyšet, kde tě najde?

Najde mě na Spotify a na Anchor.fm, což je další podcastová platforma.

Martin Rumler

Program

Středa 3. 8. 2022

Win-vin

Hlavní program

14.00 (B) Malý sál Jiráskova divadla 120'

Problémový klub

16.15 (A) a 21.00 (B) Jiráskovo divadlo 50'

Divadlo Drak, Hradec Králové

POSLEDNÍ TRIK GEORGESE MÉLIÈSE

15.00 Sál Josefa Čapka

Křest Almanachu

k 60. výročí Šrámkova Písku – Tekuté písky

15.30 a 18.00 (B) a 21.15 (A) Sál Josefa Čapka

Blok Mladá scéna

Polaroid, Divadlo Polárka Brno / *Maria M*

ZUŠ B. Jeremiáše Č. Budějovice / *Hawklínská nestořka*

11.00 a 14.30 (A) a 16.30 (B) Sokolovna 50'

DS Vojan, Libice nad Cidlinou / *Vernisáž*

20.00 (A) a 22.30 (B) Sokolovna 40'

Společnost bloumající veřejností Turnov / *Záblesk*

22.00 Malý sál Jiráskova divadla 120'

Klub divadelních rváčů

Doprovodný program

10.00 – 15.00 Knihovna E. Hostovského

7. Hronovské stopování zábavně / naučná stezka hronovským okolím pro děti a rodiče

12.45 – 14.00 náměstí Čs. armády

Festivalové minuty a vítání divadelních souborů

15.00 – 16.00 park A. Jiráska – velká stage

Ludvík Divadlo Za2 / Krysáci a ztracený Ludvík

17.30 – 18.45 park A. Jiráska – hlavní stage

Zespól Pieśni i Tańca "Poloneziaki" / zpívání a tance / dětský soubor

16.00 – 17.10 park A. Jiráska – malá stage

Geisslers Hofcomedianen / *Dož komedie o komedii*

18.00 – 18.30 park A. Jiráska – malá stage

Společnost Dr. Krásky Praha / *Svatá Jenověfa*

19.00 – 19.45 park A. Jiráska – malá stage

Lunetrdlo / *Múdry Matko a hlupáci*

20.00 za školou na náměstí Čs. armády

Václav Bartoš / Školní výlet prostor

21.00 – 23.00 park A. Jiráska – hlavní stage

Drumming syndrom Miloš Meier / koncert

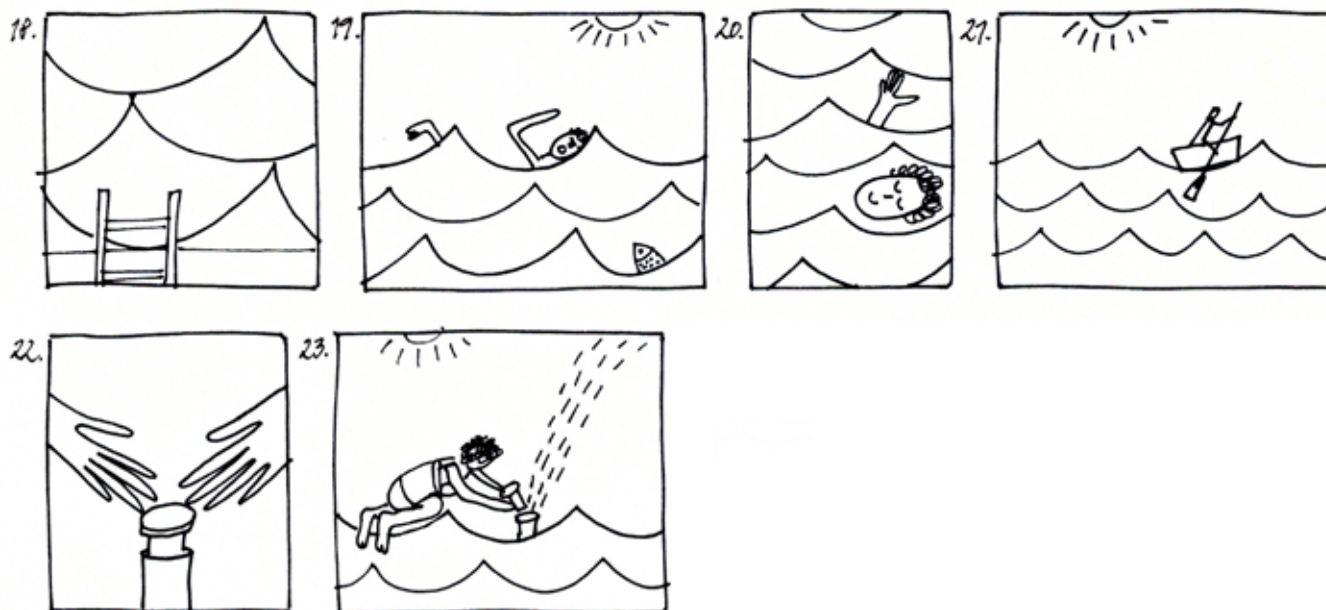
Přátelé nápoje získaného úplným nebo částečným alkoholovým kvašením čerstvých rozdrčených nebo nerozdrčených vinných hroznů nebo hroznového moštu s výsledným obsahem alkoholu přesahujícím 8.5% (dále jen „vino“), pokračujeme v rubrice, jejímž cílem je tepání nešvarů v kvalitě vín během festivalu. Po víně se pracuje zatraceně ztuha a nerado (etymologie neoblíbeného slova „po-vinnost“ je ostatně výmluvná). A navíc, ono se po nás sice chce tepat, ono se čeká na pravidelnou dávku čerstvě vylišané jízlivosti, ale to si, naše drahé hyeny, taky musíte sehnat nějaké ty nešvary!

Dolehlo k nám, že divadelní bar v Sále Josefa Čapka nabízí víno, které již prvním douškem v člověku probudí trojprádkovou ironii se čtyřmi řadami nesmrtelně jedovatých zubů, tupých jako Donald Trump. Okamžitý rozběh tím směrem nás stál většinu podrážek a nalili nám tam úplně normální veltlín! Tímto zjištěním jsme natolik otráveni, že jsme víno nejen na místě vypili, ale dokonce i zaplatili a níže o něm podáváme hlášení, tjuj tajxl.

Veltlínské zelené, suché, 2dl za 48 Kč

Je žluté, čiré, na vůni mango, cukrový hrášek, na chuť nasládlé, po slupce mandlový nátrpk. Ke krutí roládě se sušenými rajčaty a pepřovou omáčkou se chovalo až nemožně přátelsky a nezavdalo jediný důvod k oprávněné kritice. Zaslouží si 66 bodů ze 100, my dáváme 4. Nazdar.

Divadelní prázdniny Hanky Voříškové (pokračování přístě)

Zpravodaj 92. Jiráskova Hronova 2022

Vydává organizační štáb. **Redakce:** David Slížek (šéfredaktor), Jana Soprová, Jitka Šotkovská, Veronika Matúšová, Martin Rumler, Jan Švácha, Jan Duchek, Michal Zahálka (redaktoři), Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom). **Neprošlo jazykovou korekturou.**

Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.info> **E-mail:** JH-zpravodaj@gmail.com